

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

Ben Ish Hai: Halakhah Kabbalah and the Challenges of Modernity - 14839

Last update 16-08-2018

HU Credits: 2

Degree/Cycle: 2nd degree (Master)

Responsible Department: Jewish Thought

Academic year: 0

Semester: 1st Semester

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: Benjamin Brown

Coordinator Email: benjamin.brown@mail.huji.ac.il

Coordinator Office Hours: By appointment

Teaching Staff:

Prof Benjamin Brown

Course/Module description:

Rabbi Yosef Hayim (1834-1909) of Baghdad, one of the most influential halakhic authorities in the nineteenth century, advanced the trend of integrating Halakhah with Kabbalah. The course will analyze his works and his path in coping with the emerging challenges of modernity.

Course/Module aims:

We will study the halakhic and kabbalistic teachings of Rabbi Yosef Hayim, analyze the tension between Halakhah and Kabbalah in his writings against the background of the internal halakhic debate over it, and will examine a case of Sephardi rabbinic coping with modernity.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

Analyze typical problems of modern Halakhah; understand typical and unique aspects in the Sephardi rabbinic coping with modernity

Attendance requirements(%):

0

Teaching arrangement and method of instruction: Lecture and text reading

Course/Module Content:

1. Rabbi Yosef Hayim, his time and his environment
2. Halakhah and Kabbalah: Major models and the path of Rabbi Yosef Hayim
3. Halakhah and Kabbalah: select readings in Ben Ish Hai
4. Halakhah and Kabbalah: Rabbi Ovadiah Yosef's critique of Rabbi Yosef Hayim
5. Halakhah and folk magic
6. Halakhah and Modernity: The status of the non-observant Jews
7. Halakhah, knowledge and modernity: Torah learning, Kabbalah learning and secular studies
8. Rabbi Yosef Hayim's path in the interpretation and presentation of the Kabbalah
9. Halakhah and Custom: Select rulings of Rabbi Yosef Hayim
10. Tradition, custom and modernity: The image and status of Jewish woman
11. Kabbalah and modernity: The shaving of the beard (with comparisons to other authorities)

-
12. Tradition and proto-nationalism: Jews and Gentiles, exile and redemption
13. Tradition, modernity and rabbinic authority: The Obermeyer affair; perspective on Rabbi Yosef Hayim

Required Reading:

- נושא 1: רקע: הבן איש חי, תקופתו וסביבתו
קריאת חובה לנושא: אברהם בן יעקב, הרב יוסף חיים מבגדאד – תולדות חייו ורשימת כתביו, אור יהודה תשמ"ד, פרק שני, עמ' כג-לו; אבי-רם צורף, 'המשוטט בבגדאד: על דמותו של המהלך בדרך באחד מפירושו של ר' יוסף חיים', תיאוריה וביקורת 48 (2017), עמ' 105-126.
- נושא 2: הלכה וקבלה: דגמים עיקריים ודרכו של הבן איש חי
קריאת חובה לנושא: קריאת חובה לנושא: משה חלמיש, 'מקובלים לעומת פוסקים: מגמות שונות בשאלת ההכרעה', בתוך: עיונים חדשים בפילוסופיה של ההלכה (תשס"ח), עמ' 181-210; בנימין בראון, 'הקבלה בפסיקת החפץ חיים', מחקרי ירושלים במחשבת ישראל כג (תשע"א), עמ' 485-493.
- נושא 3: הלכה וקבלה: קריאה בספר 'בן איש חי'
קריאת חובה לנושא: שמואל מונדני, הרב יוסף חיים ומשנתו כפי שהיא משתקפת ב'בן איש חי', עבודת דוקטור, אוניברסיטת בר-אילן, תשס"ה, עמ' 192-221, 261.
- נושא 4: הלכה וקבלה: ביקורתו של הרב עובדיה יוסף על הבן איש חי
קריאת חובה לנושא: הרב בנימין לאו, ממרן עד מרן, עמ' 269-325; אבישי בן חיים, מרן הרב עובדיה יוסף, ירושלים תשע"ח, שער שני, פרק ראשון, עמ' 276-302.
- נושא 5: הלכה ומאגיה עממית
קריאת חובה לנושא: אביעד הכהן, 'מאגיה כהלכה: על יחסי הגומלין שבין מאגיה, כישוף וגורל לבין הלכה ומשפט', מחניים 14 (תשס"ג), עמ' 59-77.
- נושא 6: הלכה ומודרנה: היחס לעבריינים הלכתיים
קריאת חובה לנושא: צבי זוהר, האירו פני המזרח, תל אביב תשס"א, עמ' 55-62, הנ"ל, 'תגובת ההלכה לתהליכי המודרניזציה והחילון', מתוך: זמן יהודי חדש (ירמיהו יובל ואח', עורכים), ב, עמ' 176-186; בנימין בראון, 'מעמדם ההלכתי של "פושעי זמננו" במשנת החפץ חיים', בתוך: על דעת הקהל - דת ופוליטיקה במסורת היהודית - ספר היוכל לכבוד אביעזר רביצקי (מנחם לורברבוים ואח', עורכים), כרך ב, ירושלים תשע"ב, עמ' 787-796.
- נושא 7: הלכה, דעת ומודרנה: לימוד תורה, לימוד קבלה ולימודי השכלה כללית
קריאת חובה לנושא: שאול רגב, 'היחס להשכלה בקרב הרבנים בבבל: ר' יוסף חיים ור' שמעון אגסי', בתוך: מחקרים בקורות יהודי בבל ובתרבותם (צ' יהודה, עורך), אור יהודה תשס"ב, עמ' 97-118.
- נושא 8: דרכו של הבן איש חי בפרשנות הקבלה ובהצגתה
קריאת חובה לנושא: יונתן מאיר, 'האמת הנעדרת: ר' יוסף חיים והקבלה בארץ ישראל', בתוך: חלמיש למעיניו מים - מחקרים בקבלה, הלכה, מנהג והגות מוגשים לפרופ' משה חלמיש (א' אלקיים ואח', עורכים), ירושלים תשע"ו, עמ' 542-561; יהונתן גארב, הקבלה בעת החדשה כתחום מחקר אוטונומי, לוס אנג'לס תשע"ו, עמ' 63-76.

נושא 9: הלכה ומנהג: סוגיות בפסיקתו של הבן איש חי
קריאת חובה לנושא: שאול רגב, 'הנהגות ומנהגים שחידש הרב יוסף חיים (בן איש חי) בבבל – בין
הלכה לקבלה', בתוך: חלמיש למעיניו מים – מחקרים בקבלה, הלכה, מנהג והגות מוגשים לפרופ'
משה חלמיש (א' אלקיים ואח', עורכים), ירושלים תשע"ו, עמ' 541-516.

נושא 10: מסורת, מנהג ומודרנה: דמות האשה ומעמדה
קריאת חובה לנושא: נחם אילן, 'קאנון אלנסא' (חוק הנשים): חיבורו היחיד של הרב יוסף חיים לנשים
בערבית-יהודית', פעמים 109 (תשס"ז), עמ' 57-33.

נושא 11: קבלה ומודרנה: שאלת גילוח הזקן; השוואה לפוסקים חסידיים ולחפץ חיים
קריאת חובה לנושא: Boston, Jewry Modern of Shtiebelization The, Fishbane Simcha
2011, chap. 4, pp. 125-154.

נושא 12: מסורת וטרומ-לאומיות: ישראל והאומות, גלות וגאולה
קריאת חובה לנושא: בנימין לאו, 'ארץ הקודש בכתבי רבנים מארצות המזרח במאה העשרים', בתוך:
ארץ-ישראל בהגות היהודית במאה העשרים (א' רביצקי, עורך), ירושלים תשס"ה, עמ' 183-168;
הרצל חקק ובלפור חקק, 'ההזדמנות המשיחית שהוחמצה על-פי משל אחד ונמשלו אצל הרב יוסף
חיים', בתוך: הרב יוסף חיים – פרקי עיון ומחקר (צ' יהודה, עורך), אור יהודה תשנ"ט, עמ' 39-35.

נושא 13: מסורת, מודרנה וסמכות רבנית: פרשת אברמאייר; פרספקטיבה על הבן איש חי
קריאת חובה לנושא: עמרי שאשא, 'מלך ביופיו', סגולה 2 (תש"ע), עמ' 27-12, קישור אינטרנטי:
<https://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item&eq;20694>

Additional Reading Material:

נושא 1: רקע: הבן איש חי, תקופתו וסביבתו
קריאה מומלצת: אברהם בן יעקב, הרב יוסף חיים מבגדאד – תולדות חייו ורשימת כתביו, אור יהודה
תשמ"ד, פרק ראשון, עמ' יג-כב; צבי זוהר, 'היצירה ההלכתית של חכמי בבל בעת החדשה', פעמים
87-86 (תשס"א), עמ' 50-4, ובמיוחד עמ' 42-33.

נושא 2: הלכה וקבלה: דגמים עיקריים ודרכו של הבן איש חי
קריאה מומלצת: יעקב כ"ץ, הלכה וקבלה, עמ' 69-52; ישראל מ' תא שמע, 'רבי יוסף קארו בין
אשכנז לספרד: לחקר התפשטות ספר הזוהר', תרביץ נט, א-ב (תש"ן), עמ' 170-153; בראון, שם,
עמ' 542-493.

נושא 3: הלכה וקבלה: קריאה בספר 'בן איש חי'
קריאה מומלצת: משה חלמיש, הקבלה בתפילה, בהלכה ובמנהג, רמת גן תש"ס, פרקים 5 ו-8, עמ'
145-117, 204-180.

נושא 4: הלכה וקבלה: ביקורתו של הרב עובדיה יוסף על הבן איש חי
קריאה מומלצת: בן חיים, שם, שער ראשון, פרקים שני, שלישי וחמישי, עמ' 172-76, 253-222; שם,
שער שני, פרק שני, עמ' 368-302.

נושא 5: הלכה ומאגיה עממית

קריאה מומלצת: *The Fishbane Simcha, Jewish Upon Cultures and Culture of Impact Customs and Rituals, Brighton 2016, pp. 162-210*; Moshe Idel, 'Jewish Magic from the Renaissance period to Early Hasidism', *Religion, Science, and Magic* (1989), pp. 82-117.

נושא 6: הלכה ומודרנה: היחס לעבריינים הלכתיים

קריאה מומלצת: בנימין בראון, 'מעמדם ההלכתי של "פושעי זמננו" במשנת החפץ חיים', בתוך: על דעת הקהל - דת ופוליטיקה במסורת היהודית - ספר היוכל לכבוד אביעזר רביצקי (מנחם לורברבוים ואח', עורכים), כרך ב, ירושלים תשע"ב, עמ' 797-832.

נושא 9: הלכה ומנהג: סוגיות בפסיקתו של הבן איש חי

קריאה מומלצת: משה חלמיש, הקבלה בתפילה, בהלכה ובמנהג, רמת גן תש"ס, פרק 14, עמ' 231-287.

Course/Module evaluation:

End of year written/oral examination 0 %

Presentation 0 %

Participation in Tutorials 0 %

Project work 100 %

Assignments 0 %

Reports 0 %

Research project 0 %

Quizzes 0 %

Other 0 %

Additional information:

דרישות הקורס ומרכיבי הציון:

עבודה סמינריונית בסוף השנה, שנושאה יתואם עם המרצה (עבודה בנושא שלא יתואם - לא בהכרח תתקבל). מועד אחרון להגשה: 1.9.2019.